

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้การศึกษาได้กลายเป็นปัจจัยพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ในสังคม นอกเหนือไปจากอาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญว่า การให้การศึกษแก่ประชาชนเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบอันดับแรกที่สำคัญของรัฐบาล ทั้งนี้เนื่องจากเรามีความเชื่อร่วมกันว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการสร้างสรรค์สังคมให้ก้าวไปสู่ความดีงาม และทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ฉะนั้นทุกประเทศจึงปรารถนาที่จะหันมาประชาชนของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยการวางแผนการศึกษาแห่งชาติให้สอดคล้องกับแผนทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ¹ ซึ่งนับเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าวิสาหกิจการศึกษา (Educational Enterprise)² การลงทุนทางการศึกษาใน ดร.ประชุมสุข อาชาவர்สูงได้กล่าวไว้ว่า มีลักษณะไม่แตกต่างอะไรกับการลงทุนทางอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เวลานาน ใช้ต้นทุนการผลิตสูง

¹ กอ สวัสดิ์พิพากษ์, "การประเมินผลเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาและกำลังคนในประเทศไทย," ประมวลบทความการวางแผนการศึกษาฉบับที่ 4 (พระนคร โรงพิมพ์การศาสนา, 2504) : 1.

² ธนู แสงศักดิ์, "การลงทุนและความสูญเสียไปทางการศึกษา," ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา ฉบับที่ 13 (พระนคร โรงพิมพ์จุฬารัฐสภา, 2511) : 56.

และทุนจมอยู่มากกว่าจะได้รับผลตอบแทน¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในการศึกษาระดับวิชาชีพชั้นสูง (Profession) ยอมลงทุนในการผลิตสูงมาก จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษาเป็นประการสำคัญ การที่จะทราบว่าสถาบันการศึกษาแห่งใดมีสมรรถภาพในการผลิตทางการศึกษาเพียงใดนั้น จะพิจารณาได้จากส่วนประกอบ 2 ประการคือ คุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา และประสิทธิภาพในการทำงานของระบบการศึกษา เมื่อคิดออกมาเป็นเวลาและค่าใช้จ่ายแล้ว²

การศึกษาคัดตามผล (follow-up study) เป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ และขอบเขตของความสำเร็จการศึกษา ผลที่ได้จากการศึกษาคัดตามผล จะเป็นข้อมูลและแนวทางในการพิจารณา ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ ก็สามารถใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรม ส่งเสริมนักศึกษาปัจจุบัน และยังเป็นหลักในการพิจารณาจัดการศึกษาเพิ่มเติมให้แก่นักศึกษาไปแล้วอีกด้วย นอกจากนี้ การศึกษาคัดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ยังเป็นการแสดงถึงความหวังใจ ความสนใจ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ของทางสถาบันที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษา³ และจะ

¹ ประชุมเสวนา อาชีวอำรุง, "บัญชีตารางงานเมื่ออะไร," วารสารเศรษฐศาสตร์, 4 (สิงหาคม - ตุลาคม, 2517) : 20.

² ดร. สวัสดิ์พิทยาธิษณ์, "ประสิทธิภาพการศึกษา," ประมวลบทความความก้าวหน้าแผนการศึกษา ฉบับที่ 13, : 11-20.

³ Emery Stoops, and Gunnar L. Wahlquist, Principles and Practices in Guidance (New York : McGraw-Hill Book Co., 1958) pp. 191-196.

ช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนที่ผ่านมามีสิ่งใดบกพร่อง จะใดหาทางปรับตัวให้เข้ากับสภาพของงานต่อไป¹ จะเห็นได้ว่าการศึกษาติดตามผล เป็นหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพให้แก่สังคม และช่วยลดความสูญเปล่า ในการลงทุนทางการศึกษาของชาติอีกด้วย

ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ สังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ มนุษย์จึงจำเป็นต้องปรับตัว ปรับพฤติกรรมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุขในสังคม การศึกษาด้านจิตวิทยาจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะจิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่ช่วยพฤติกรรมของมนุษย์ ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ การระวางรักษาสุขภาพจิต การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนทุกประเภท การปรับตัว การแก้ปัญหาทางจิตใจ² นอกจากนี้ในปัจจุบันจิตวิทยาได้ขยายขอบข่ายไปในวงการต่างๆ มากมาย เช่นในวงการศึกษา วงการอุตสาหกรรม วงการแพทย์ สถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

กิลเมอร์และเมนช์³ (Gilmer and Mench) ได้กล่าวว่าจิตวิทยาเป็นศาสตร์และวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องสัมพันธ์กับศาสตร์และวิชาชีพในสาขาอื่น ๆ เช่นนักจิตวิทยาการทดลอง

¹ Dugald S. Arbuckle, Student Personnel Services in Higher Education (New York : McGraw-Hill, 1953) p. 116.

² สุชา ฉันทน์เสน, จิตวิทยาทั่วไป (กรุงเทพมหานคร : โทยะวัฒนาพณิช, 2519) 11-12.

³ Gilmer and Mench, "Psychology and other Profession," in The Profession of Psychology, ed. Wilse B. Webb (Kinheart and Winston Inc, 1962) p. 232.

ทำงานเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องจักรกลที่เหมาะสมกับมนุษย์ หรือนักจิตวิทยาสังคมที่ศึกษาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของชุมชน นอกจากนี้นักจิตวิทยายังมีบทบาทอย่างยิ่งในการศึกษาและวงการสุขภาพจิต ช่วยก่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่ระบบโรงเรียนและช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบไปด้วยการวัดและประเมินผล การวิเคราะห์หาความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียน การวิจัยทางการศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ การวางแผนปรับปรุงชั้นนากลการ¹ และการให้บริการให้คำปรึกษาแนะแนว ส่วนในวงการสุขภาพจิตนั้นนักจิตวิทยาที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งคือนักจิตวิทยาคลินิก ซึ่งมีบทบาทช่วยเหลืองานของจิตแพทย์ไ้มาก ทั้งนี้เพราะนักจิตวิทยาคลินิกมีไ้ทำงานเฉพาะการใช้แบบทดสอบเท่านั้น ยังช่วยในการบำบัดในลักษณะต่าง ๆ อีกด้วย นอกเหนือไปจากงานวิจัยและงานป้องกันทางสุขภาพจิต สมทรง สุวรรณเลิศ² นักจิตวิทยาคลินิกได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ผลงานของนักจิตวิทยาคลินิกนั้น อาจนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยในการศึกษาค้นคว้าทางจิตเวชใหละเอื้อยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขและวางแผนทางรักษาได้ถูกทาง

จากที่ไ้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า นักจิตวิทยาที่มีบทบาทสำคัญครอบคลุมทั่วไปในสังคม และเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมให้เจริญขึ้นในลักษณะทางจิตใจ มีใช้คานวักถู ซึ่งต่างกับนักวิทยาศาสตร์ แต่ทั้งนี้นักจิตวิทยานั้นจะต้องเป็นบุคลากรที่ไ้ได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษในการนำหลักและ

¹ Walter S. Lee, "A New Model for Psychological Services in Educational Systems," Educational Technology, (June, 1972), 22-23.

² กรมการแพทย์, 80 ปี ของจิตเวชในประเทศไทย (พระนคร , 2512)

ทฤษฎีทางจิตวิทยามาใช้ รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ประกอบกันในการทำงาน มล.ต้อย ชุ่มสาย¹ ไก่กล่าวไว้ในบทความเรื่อง จิตวิทยาบริการ ในวารสารสภาการศึกษาแห่งชาติว่า

บุคลากรที่จะปฏิบัติงานที่ทางคานจิตวิทยาในโรงเรียน จะต้อง เป็นบุคลากรที่มีพื้นฐานความรู้ทางจิตวิทยาโดยเฉพาะ และมากพอที่จะดำเนินงานให้บริการ คานปัญหาทางจิตใจของนักเรียนได้ และจากการวิจัยของ วรบุษ เบลาดาวร² ได้เสนอแนะว่านักจิตวิทยาในระดับปริญญาตรียังไม่พร้อมในการเป็นนักจิตวิทยาคลินิก ควรเพิ่มหลักสูตรการฝึกภาคปฏิบัติให้มากขึ้น มีการศึกษาเพิ่มเติมในรูปของนักจิตวิทยาฝึกหัด หรือเปิดการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้มากขึ้น จากความเจ็บและขอเสนอแนะดังกล่าวนี้ได้ช่วยเสริมให้ข้อเสนอเท็จจริงของไก่ว่า "การมีกำลังคนที่ไคงานการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมในคานต่าง ๆ มาแล้ว อย่างพอเพียงในทุกระดับชั้น เห็นว่าเป็นทรัพยากรอันมีค่าอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ³ ดังนั้น การมีนักจิตวิทยาที่ไครับการฝึก (Train) มาอย่างดีเพียบพร้อมด้วยประสบการณ์ในวิชาชีพ และความสามารถของงานบริการทางจิตวิทยา ย่อมก่อให้เกิดประสิทธิผลของงานยิ่งขึ้น

¹ มล.ต้อย ชุ่มสาย, "จิตวิทยาบริการ," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 2 (กันยายน, 2513): 16-25.

² วรบุษ เบลาดาวร, "ความต้องการนักจิตวิทยาคลินิกในสถาบันจิตเวชและสุขภาพจิต" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519)

³ พรอม ขานิชักดิ์, "ความต้องการกำลังคน," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 5 (ธันวาคม, 2513): 24.

จิตวิทยาในสถาบันการศึกษาในประเทศไทย

ประเทศไทยได้เริ่มมีการศึกษาวิชาจิตวิทยาในหลักสูตรโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ และโรงเรียนฝึกหัดครูปฐมวัย เมื่อประมาณก่อนปี พ.ศ. 2473 ตำราที่ใช้ขณะนั้นคือหนังสือชื่อ "อรรถาत्मวิทยา" แต่งโดยพระยาเมธาธิบดี เน้นการสอนเรื่องเพนนาการ (Sensation) และการฝึกเพนนาการ ซึ่งเรียกว่าการฝึกสัมผัส ประมาณปี พ.ศ. 2473 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดทำการสอนวิชาจิตวิทยาเป็นครั้งแรก วิชาจิตวิทยาเป็นหนึ่งในวิชาที่เปิดสอนโดยใช้หนังสือ "The Mind of the School Child" ของวาเลนไทน์ เดวิส (Valentine Davis) เป็นตำราเรียน¹ การเรียนการสอนจิตวิทยาในสมัยนั้นเป็นลักษณะการบรรยายถ่ายทอดความรู้ โดยมีได้มีวิธีการทดลองด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ และมีตำราที่ใช้ซึ่งแต่งโดย เต็งยง ศิริวัฒน์ ประเสริฐ ชูรัตน และหลุม เอนกะจามีชัย หัวข้อสำคัญประกอบด้วย ประสาทสัมผัส (sensation) สติปัญญา จิตนาการ การเรียนรู้ ความจำ ความสนใจ และการโอนการฝึก

ในปี พ.ศ. 2479 ได้เริ่มมีการวางรากฐานวิชาทางจิตวิทยาในประเทศไทย โดย มล.บุญ บุญสาย ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ได้เริ่มเปิดวิชาจิตวิทยาและเริ่มเปิดสอนสถิติศาสตร์สำหรับจิตวิทยาเป็นครั้งแรกที่แผนกจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และต่อมาเมื่อท่านได้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกาแล้ว มล.บุญ ได้เริ่มผลิตตำราจิตวิทยาเล่มแรก ในปี พ.ศ. 2485 ชื่อว่า "จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน" ซึ่งเป็นตำราจิตวิทยาที่ได้ออกแพร่ไปทั่วประเทศ และในระหว่างปี พ.ศ. 2486-2507 ได้เริ่มมีการเปิดห้องปฏิบัติการทางจิตวิทยา สร้างแบบทดสอบภาษาไทยฉบับแรกเกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ มีการริเริ่มก่อตั้งสมาคมนักจิตวิทยาแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2505 โดย มล.บุญ บุญสาย เป็นนายกสมาคมคนแรก

¹ มล.บุญ บุญสาย, จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน (พฤษภาคม 2508), หน้า 64-66.

จิตวิทยาในการบำบัดรักษา¹

จิตวิทยาในขอบข่ายจิตวิทยาคลินิกและสุขภาพจิต ได้เริ่มในปี พ.ศ. 2472 หลวงวิเชียร พัทธาคม ซึ่งเป็นแพทย์ไทยคนแรกที่ได้รับการศึกษาจากสหรัฐอเมริกา ได้ทำการบรรยายและเผยแพร่บทความเกี่ยวกับจิตเวชและสุขภาพจิต ซึ่งได้มีอิทธิพลต่อวงการจิตวิทยาคลินิกในเวลาต่อมา

ระหว่างปี พ.ศ. 2473 แพทย์ไทยจำนวนมากได้รับทุนไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ และกลับมายังประเทศไทย พร้อมด้วยวิธีการฝึกปฏิบัติในทางจิตบำบัดที่ทันสมัย

ในปี พ.ศ. 2480 นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว และนายแพทย์อารี แสงสว่างวัฒนะ ได้เริ่มใช้แบบทดสอบมาตรฐานคือ แบบทดสอบวัดสติปัญญาแอสตันคอร์ทบีเน็ต ซึ่งได้รับการปรับปรุงให้เหมาะกับคนไทยเป็นครั้งแรก ต่อมาในปี 2493 ได้มีรายงานเป็นครั้งแรกเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แบบวัดบุคลิกภาพ (Rorschach Test) เป็นครั้งแรกกับคนไทย ซึ่งรายงานโดยนายแพทย์อารี แสงสว่างวัฒนะ ในการประชุมจิตเวชและสุขภาพจิต

ปี พ.ศ. 2496 ได้มีการจัดตั้งศูนย์แนะแนวเด็กเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นโครงการร่วมระหว่างรัฐบาลไทยและองค์การอนามัยโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ให้บริการการวินิจฉัยและบำบัดรักษาแก่เยาวชน ที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต
2. บริการการแนะแนว
3. ให้ความรู้และการป้องกันเกี่ยวกับสุขภาพจิต

1

Prasarn Malukul, "Psychology in Thailand," The Proceedings of the 1st Planning Committee for a Pan-Asean Conference of Psychology, Kyoto, Japan, 2-4 November 1978: 161-181.

ศูนย์แนะแนวเด็กเด็กรวมอยู่กับโรงพยาบาลสมเด็จพระยา ในปี 2502 โดยแยกตัวเป็นศูนย์เอกเทศโดยใช้ชื่อว่า "ศูนย์สุวิทย์วิทาลัย" โดยมีแพทย์หญิงสุภา มาลาภกุล เป็นผู้อำนวยการคนแรก ในปัจจุบันศูนย์สุวิทย์วิทาลัย ได้มีบทบาทอย่างแพร่หลายในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิต และการบำบัดรักษาใจแก่ชุมชน

การแนะแนวในประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีแนวความคิดเกี่ยวกับการแนะแนวมากกว่า 60 ปีแล้ว โดยในปี พ.ศ. 2455 ได้มีการประชุมผู้บริหารการศึกษาของประเทศไทย โดยมีเจ้าพระยาสุเรนทราริบดีเป็นประธาน การประชุมครั้งนั้นมีการพิจารณาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนว่า ควรได้รับการสนับสนุนให้เลือกอาชีพใดตามความสามารถและความถนัดของแต่ละคน ต่อมาในปี พ.ศ. 2491 ได้มีการจัดตั้ง "กองการศึกษาประชากร" ขึ้นในกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการจัดบริการให้ครูปกครองมารับคำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกแนวทางการศึกษาและอาชีพของเด็ก ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "กองเผยแพร่การศึกษา" โดยแบ่งออกเป็น 2 แผนกคือ "แผนกเผยแพร่การศึกษา" และ "แผนกแนะนำการศึกษาและอาชีพ" ซึ่งแผนกหลังนี้ให้บริการแนะนำนักเรียนเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาต่าง ๆ

ในปี พ.ศ. 2496 ได้เริ่มจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขึ้นเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้บริการแก่นักเรียนที่เลือกสายการเรียนที่ไม่เหมาะสม ตามหลักสูตรโรงเรียนมัธยมแบบประสม และโดยขยายไปในโรงเรียนต่าง ๆ ต่อมา

ในปลายปี พ.ศ. 2503 กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการแนะแนวอย่างเป็นปึกแผ่น โดยการให้คำปรึกษาแก่ประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลือในการเลือกอาชีพ และประสบปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน นอกจากนี้ยังส่งเจ้าหน้าที่ออกเผยแพร่งานแนะแนวอาชีพ

พร้อมทั้งเผยแพร่เอกสารความรู้ไปทั่ว¹

ในระยะก่อนงานแนะแนวที่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการศึกษาและสังคม เป็นอย่างสูง จึงได้มีการเปิดหลักสูตรการแนะแนวในหลาย ๆ ระดับ ตามความจำเป็นระดับคือ ระดับปริญญาโท ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง และระดับวุฒิปริญญาแนะแนว และผู้ช่วยครูแนะแนว ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร โดยได้ผลิตนักแนะแนวออก มารับใช้สังคมแล้วเป็นจำนวนมาก

ในปัจจุบันงานแนะแนวบริการให้คำปรึกษาแนะแนว ได้มีบทบาทอย่างได้ผลจริงจังและแพร่หลายไปในวงการศึกษาและสถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษา โดยเน้นให้นักเรียนเลือกเรียนได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล การแนะแนวในโรงเรียน จึงยิ่งมีความสำคัญยิ่งขึ้นในอันที่จะช่วยเหลือให้นักเรียนเลือกสายการเรียน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพต่อไป

ใน พ.ศ. 2520 ได้มีการจัดตั้งสมาคมักแนะแนว ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่แสดงถึงความก้าวหน้าในวงการแนะแนวยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การศึกษาทางจิตวิทยาได้ขยายออกไปอย่างแพร่หลาย จากการเป็นเพียงส่วนหนึ่งของหลักสูตรในระดับฝึกหัดครู ไปสู่การศึกษาทางจิตวิทยาเฉพาะสาขา โดยในปัจจุบันได้มีการเปิดหลักสูตรจิตวิทยาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในสาขาต่าง ๆ คือ จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาการทดลอง จิตวิทยาคลินิก การแนะแนว จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

¹ วังศรี ทรัพย์มี, การแนะแนวในโรงเรียน (กรุงเทพฯ: มานการศึกษามหาวิทยาลัยไทยวัฒนาพานิช, 2520) หน้า 15-18.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่เปิดหลักสูตรจิตวิทยาสาขาจิตวิทยาการศึกษาในระดับปริญญาเอก โดยมีผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วรวม 3 คน

จากการศึกษาโครงการการศึกษาในสาขาจิตวิทยา ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2525¹ พบว่า มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีโครงการที่จะเปิดหลักสูตรการศึกษาทางจิตวิทยาในระดับมหาบัณฑิตในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นคือ สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม สาขาการทดสอบและการวัดผลทางจิตวิทยา (Test and Measurment) สาขาจิตวิทยาสังคมและอุตสาหกรรม สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา (Counseling Psychology) และสาขาจิตวิทยาในโรงเรียน (School Psychology)

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ยังมีโครงการ เปิดหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ในระดับปริญญาเอกภายในปี พ.ศ. 2525 อีกด้วย

1

Prasarn Malakul, "Psychology in Thailand" pp. 165-166.

การศึกษาทางจิตวิทยาในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

สถาบันแรกในประเทศไทยที่ผลิตมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยา คือสถาบันระหว่างชาติสำหรับการจดจาวเรื่องเด็ก (The International for Child Study) ตั้งเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2498 โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การ UNESCO ตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ (The Behavioral Science Research Institute) สถาบันแห่งนี้ได้เคยร่วมกับวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในปัจจุบัน) ในการผลิตมหาบัณฑิตในสาขาจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาสังคม ตั้งแต่ปี 2499 และสิ้นสุดลงในปี 2512 ทั้งนี้เพราะต่อมาทางมหาวิทยาลัย ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต¹

ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ และภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เริ่มเปิดหลักสูตรเมื่อ พ.ศ. 2518 เมื่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เริ่มเปิดหลักสูตรเมื่อ พ.ศ. 2518 เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับการสถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยอย่างถูกต้องแล้ว ภาควิชาจิตวิทยาได้แยกตัวจากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ โดยเด็ดขาด เริ่มโครงการเปิดสอนระดับปริญญาตรี ในสาขาจิตวิทยาทั่วไป เพื่อเป็นการเตรียมตัวนักศึกษา เพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในทุกสาขา ซึ่งปัจจุบันมี 3 สาขา คือจิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการทดลอง ส่วนในสาขาจิตวิทยาการทดลองนั้น หลักสูตรมีการเตรียมพร้อมเรียบร้อยแล้ว แต่ในขณะเดียวกันยังไม่พร้อมจึงยังมิได้เปิดการเรียนการสอน² ส่วนภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา รับผิดชอบใน

¹ "The Behavioral Science Institute", Sri Nakha rinwirot University, Bangkok Thailand 1979. pp. 1-2.

² สวทศ พรหมพันธุ์, หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 26 เมษายน 2522.

การผลิตบัณฑิตสาขาการแนะแนว

โครงสร้างของหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ รวมหน่วยกิตที่จะต้องเรียนไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต (ตามระบบ semester) และจะต้องเรียนให้สำเร็จโดยเวลาไม่เกิน 4 ปี

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาการศึกษา และสาขาการแนะแนว มีความมุ่งหมายเพื่อผลิตนักจิตวิทยา และนักแนะแนวที่สามารถสอน และวิจัย เพื่อสร้างเสริมวิชาการ และเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาและสังคม

หมวดวิชาที่ต้องเรียน

1. หมวดวิชาพื้นฐานการศึกษา	12	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเอก ไม่น้อยกว่า	27	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเสรี ไม่น้อยกว่า	3	หน่วยกิต
4. ปรียญวิทยานิพนธ์	6	หน่วยกิต

(รายละเอียดของหลักสูตรเสนอไว้ในภาคผนวก ข)

ภาควิชาจิตวิทยาและครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะครุศาสตร์แต่เดิมมีฐานะเป็นแผนกวิชาหนึ่ง อยู่ในคณะอักษรศาสตร์ และครุศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตร์ โดยบรรจุวิชาสาขาจิตวิทยาและจิตวิทยาการศึกษา เป็นพื้นฐานสำคัญของการฝึกหัดครู ตั้งแต่เริ่มแรก และเมื่อได้มีการจัดตั้งคณะครุศาสตร์ขึ้นเป็นคณะหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2500 หลักสูตรจิตวิทยา และหลักสูตรวิจัยการศึกษา ได้รวมเป็นแผนกวิชาหนึ่งในสามแผนกวิชาของคณะ ต่อมาเมื่อได้มีการขยายขอบเขตงาน การสอนจิตวิทยากว้างขวางขึ้น และได้มีการวางแผนงานและบุคลากรที่เหมาะสมแล้ว ในปี พ.ศ. 2508 ได้มีการจัดตั้งแผนกวิชาจิตวิทยาเป็นแผนกวิชาหนึ่งอย่างสมบูรณ์ โดยมี ดร.สุรางค์ โควตระกูล เป็นหัวหน้าแผนกวิชาจิตวิทยาท่านแรก กิจกรรมของแผนกวิชาจิตวิทยาได้เจริญด้วยดีทั้งในด้านวิชาการ การ

วิจัย และบริการแก่สังคมโดยรวม ปัจจุบันภาควิชาจิตวิทยาเปิดสอนหลักสูตร 3 ระดับคือ ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว และระดับปริญญาเอกสาขาจิตวิทยาการศึกษา

โครงสร้างของหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ประกอบด้วยรายวิชาที่เรียนไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ทั้งนี้รายวิชาและวิทยานิพนธ์รวมกันต้องไม่ต่ำกว่า 48 หน่วยกิต ระยะเวลาในการศึกษาอย่างน้อยที่สุด 4 ภาคการศึกษาปกติ อย่างมากที่สุด 10 ภาคการศึกษาปกติ

หมวดวิชาที่ทรงเรียน

1. หมวดวิชาเอก (38-41 หน่วยกิต)
 - 1.1 วิชาบังคับ 36 หน่วยกิต
 - 1.2 วิชาเลือก 2-5 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาสนับสนุน (7-10 หน่วยกิต)
 - 2.1 วิชาบังคับ 6-7 หน่วยกิต
 - 2.2 วิชาเลือก 0-4 หน่วยกิต

(รายละเอียดของหลักสูตรแดงไว้ในภาคผนวก ข)

จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้มาเป็นเวลากว่า 20 ปีมาแล้ว ที่รัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาด้านจิตวิทยา และโครงสร้างผลิตนักจิตวิทยาในระดับมหาบัณฑิต การศึกษาในระดับมหาบัณฑิตเป็นการศึกษาเพื่อแสวงหาความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง ซึ่งต้องสืบเปลี่ยนค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง การลงทุนทางการศึกษานี้ประกอบด้วยการลงทุนทางด้านสังคม (Social Investment) และการลงทุนส่วนตัว¹ (Private Investment) ผลที่ได้จาก

¹ John Sheehan, The Economic of Education (George Allen and Unwin Ltd., 1973) pp. 31-43.

การลงทุนทางกลาญสังคม จะเป็นเครื่องชี้แนวทางในการดำเนินนโยบายการศึกษาของรัฐบาลทางด้านการศึกษา เงินลงทุนทางกลาญสังคม จึงเป็นเงินจำนวนมาก ซึ่งได้จากงบประมาณด้านการศึกษาของรัฐ จากประมาณการค่าใช้จ่ายของหัวของนิสิตสาขาการศึกษาในระดั้มมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งรัฐจะเป็นผู้ออกให้เงิน เฉลี่ยประมาณคนละ 11,349 บาท¹ ส่วนการลงทุนส่วนตัวนั้น เป็นเงินค่าใช้จ่ายส่วนตัวในขณะที่ยังศึกษา ซึ่งผู้เข้ารับการศึกษาคือผู้ออกกวดงตนเอง จากการศึกษาของคณบดี สูงศักดิ์ตานนท์² เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตมหาลัยจิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2518 เฉลี่ยก่อนประมาณปีละ 12,116.41 บาท โดยมีค่านี้นำรวมค่าใช้จ่ายในการจัดทำวิทยานิพนธ์ประกอบการศึกษา จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ในการผลิตมหาบัณฑิตแต่ละคนนั้น ต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก และจำนวนเงินที่ลงทุนนั้น มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเป็นทวีคูณตามความผันแปรของระบบเศรษฐกิจ และจำนวนผู้ลงทะเบียนเข้าศึกษาที่สูงขึ้น จึงสมควรมีการศึกษาติดตามผล (Follow-up) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของผลิตผลทางการศึกษาที่โคลงทุนไปแล้ว ทั้งนี้เพราะการมุ่งแต่ผลิตอย่างเดียวโดยมิได้มีการตรวจสอบผลิตผลว่ามีคุณภาพเป็นที่ต้องการของระบบการศึกษาและสังคมหรือไม่ ย่อมเกิดการสูญเปลืองทั้งค่านู่อุดงและค่าไปใช้ อันจะเกิดผลเสียหายต่อการศึกษาของชาติสืบไป

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานค่าใช้จ่ายของหัวของนักเรียนนักศึกษา ทุกระดั้มทุกประเภท ในปี พ.ศ. 2505-2516 และประมาณการในปี 2517-2524 หน้า 43.

² คณบดี สูงศักดิ์ตานนท์, "ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาดูงานสาตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519)

จากการเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาติดตามผล (Follow-up) และความสำคัญ
ของอาชีพนักจิตวิทยา ที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบัน และเห็นความสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคต ผู้วิจัย
จึงสนใจที่จะทำการศึกษาติดตามผล พบบัณฑิต สาขาจิตวิทยา ทั้งรุ่นแรก จนถึงรุ่นปีการศึกษา
2520 มุ่งสำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทาลัย เริ่มจากรัฐวิโรฒประสานมิตร และสำเร็จการศึกษา
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 489 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาติดตามผลปรากฏว่ามีอยู่หลายเรื่อง ทั้งภายในและภายนอก
ประเทศ ดังตัวอย่างคือ

วิไลวรรณ เจริญพงษ์¹ ได้ทำการศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2509-2511 โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประ-
เมินค่า ในบันทึกประวัติประเมินความสามารถของตนเองและผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเป็นผู้ประเมิน ผล
การวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ทำการสอนตรงตามสาขาวิชาเอก-โท ความคิดเห็นของบัณฑิตและ
ผู้บังคับบัญชามีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต ไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนใหญ่ผู้บังคับบัญชามีใจในความ
สามารถของบัณฑิต

¹ วิไลวรรณ เจริญพงษ์, "การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514)

ภาววิที อริยกุลกาญจน์¹ ได้ทำการติดตามผลบัณฑิตศึกษาทางเกษตรศาสตร์ รวบรวมข้อมูลโดย
ใช้แบบสอบถามกับบัณฑิตเกษตรศาสตร์ ที่สำเร็จจากคณะเกษตรศาสตร์ที่รามาธิบดี คณะเกษตร--
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา
2489-2508 จำนวน 512 คน โดยข้อมูลกลับคืนมาร้อยละ 79.5 ผลการวิจัยปรากฏว่า บัณฑิต
เกือบทั้งหมดประกอบอาชีพเกษตร และเขยส่วนใหญ่ออยู่ในกรุงเทพมหานคร และภาคเหนือรองลงมา
เกษตรส่วนมากทำงานในโรงพยาบาล และโรงเรียนแพทย์ มากกว่าในศูนย์บริการอนามัย ลักษณะ
งานส่วนใหญ่ทำงานด้านเวชกรรม บัณฑิตอายุทำงานในเขยมีมากกว่าบัณฑิตหญิงเล็กน้อย

ทวีป ศิริรัตน์² ได้ทำการติดตามผลบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้ง
แก่ปีการศึกษา 2478 ถึง 2512 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยข้อมูลกลับคืนมาร้อยละ
67.97 ผลการวิจัยปรากฏว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน ประกอบอาชีพในภาคและ
หน่วยงานต่าง ๆ กัน ลักษณะงานที่บัณฑิตปฏิบัติแตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ ภาค
หน่วยงาน และลักษณะงานของบัณฑิต กับเพศ แผนกวิชา รายได้ วุฒิต่างการศึกษา และเส้นทาง
ราชการของบัณฑิต

¹ ภาววิที อริยกุลกาญจน์, "การติดตามผลบัณฑิตทางเกษตรศาสตร์," (วิทยานิพนธ์
ปริธินาการุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2515).

² ทวีป ศิริรัตน์, "การติดตามผลบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,"
(วิทยานิพนธ์ปริธินาการุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์--
มหาวิทยาลัย, 2517).

ประเสริฐ ภูงันที¹ ได้ทำการศึกษาคิดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500-2515 โดยวิธีการประเมินค่าตนเอง (Self rating scale) ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินค่าตนเองในเรื่องความมั่นใจในตนเอง และความรับผิดชอบในหน้าที่การงานอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ในด้านการผลิตผลงานด้านวิชาการยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ตามความคิดเห็นที่ต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาเห็นว่าได้ความรู้จากวิชาสามัญในการปฏิบัติงาน หรือการสอนมากกว่าวิชาอื่น และอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาสามัญ มีความสามารถในการวัดประเมินผล และใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ มากกว่าอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาสามัญ

บุญชัย บุญวิรัตน์² ได้ทำการศึกษาคิดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500-2515 โดยใช้แบบสอบถาม 2 ฉบับ คือแบบสอบถามผู้บังคับบัญชา และแบบสอบถามผู้ร่วมงาน เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และความขยันตั้งใจ อยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนความสามารถในการเป็นผู้นำ และการผลิตผลงานทางด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

¹ ประเสริฐ ภูงันที, "การศึกษาคิดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาโท ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500-2515 การประเมินค่าตนเอง" ปรินญาณนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร, 2517.

² บุญชัย บุญวิรัตน์, "การศึกษาคิดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500-2515 หัตถ์คดีของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน" ปรินญาณนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร, 2517.

ลลิตา กิติประสาร¹ ได้ทำการศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาการศึกษา
ศึกษามหาบัณฑิต และผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะบรรณารักษ์จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ปีการศึกษา 2508–2516 เพื่อศึกษาถึงตำแหน่งหน้าที่และสภาพงาน ตลอดจนต้องการทราบความ
คิดเห็นและทัศนคติของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม ผล
การวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จส่วนใหญ่พอใจในงานที่ทำ ซึ่งเกี่ยวกับห้องสมุด สำหรับความคิดเห็นของ
ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ทัศนคติส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถค่อนข้างดี การผลิตผลงานทางวิชาการ
นั้นเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเน้นการศึกษาตนเองเรื่องราวของ
ต่างประเทศให้มาก โดยเพิ่มวิชาภาษาอังกฤษ และปลูกฝังให้เป็นผู้รักวิชาชีพ และเพิ่มความรู้อัน
เกี่ยวกับการวิจัยและการดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุดให้มากขึ้น ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาได้เสนอ
แนะว่าควรเพิ่มวิชาทางการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการซ่อมและรักษาหนังสือ และให้สถาบันจัด
บริการเกี่ยวกับข่าวสารหรือการจัดอบรมเพิ่มเติมในบางโอกาส

สุนิดา ไชยพันธ์² ได้ทำการศึกษาติดตามผลการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทย โดย
รวบรวมข้อมูลจากแฟ้มประวัติของผู้รับทุนจากรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศ ในระดับปริญญา
โทและปริญญาเอก ตั้งแต่ปี 2511–2517 จำนวน 250 คน พบว่าโปรแกรมการส่งผู้รับทุนรัฐบาล
ไทยไปศึกษาต่างประเทศ ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย แต่ยังมีคุณสมบัติในด้าน
การเรียนต่ำกว่ากำหนด และการออกก่อนสำเร็จการศึกษา

¹ ลลิตา กิติประสาร, "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาการศึกษา
ศึกษามหาบัณฑิต และผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะบรรณารักษ์ จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปีการ
ศึกษา 2508–2516" (ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร,
2518).

² สุนิดา ไชยพันธ์, "การติดตามผลการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทย" (วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

มณีรัตน์ ทรัพย์โร¹ ได้ทำการติดตามผลบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 รุ่นปีการศึกษา 2511-2518 ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ที่สำเร็จการศึกษาได้ทำงานตรง
 ตามสาขาวิชา บัณฑิตเป็นส่วนน้อยที่ประสบปัญหาในการทำงานในสถานต่าง ๆ ในด้านการจัดการ
 เรียนการสอนของคณะ บัณฑิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการจัดการสอนในสถานต่าง ๆ มีความเหมาะ
 สมในระดับปานกลาง ในด้านสวัสดิการ และอุปกรณ์การเรียนการสอนมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

อำนาจ อุตตระ² ได้ทำการศึกษาค้นคว้าติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ
 ปริญญาตรีวิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในวิทยาลัยครู โดยใช้แบบสอบถามผู้สำเร็จ
 การศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า
 ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษายู่ในเกณฑ์ดี และเสนอแนะให้ปรับปรุงด้านทักษะ และ
 ปลุกฝังความรับผิดชอบ การจัดบริการโรงฝึกงาน และความรู้ในการทำอุปกรณ์การสอนให้มากขึ้น
 ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ของตนเองอยู่ในเกณฑ์ปาน
 กลาง แต่มีความภูมิใจใจอาชีพอยู่ในเกณฑ์สูง และเสนอแนะให้เพิ่มการฝึกงานใหม่มีความรู้ความ
 จำนวนเพิ่มขึ้น และเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับงานประดิษฐ์และศิลป์หัตถกรรม จากการเปรียบเทียบ
 ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูง กับผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำโดย
 ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ประเมินพบว่า ไม่แตกต่างกัน

¹ มณีรัตน์ ทรัพย์โร, "การติดตามผลบัณฑิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 รุ่นปีการศึกษา 2511-2516" (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2520).

² อำนาจ อุตตระ, "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา
 ตรี วิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2520).

สำหรับตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาติดตามผลที่ทำการในต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

เลวิส¹ ได้ทำการวิจัยติดตามผล ผู้ได้รับปริญญาเอกสาขาปรัชญา และปริญญาเอกทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1893-1967 ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ได้รับปริญญา Ph.D. และ Ed.D. จากมหาวิทยาลัยแห่งนี้มี 177 คน ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับปริญญาเอก ผู้ตอบแบบสอบถามเคยทำงานเกี่ยวกับการศึกษาระดับต่าง ๆ มาก่อน รายได้ขั้นต้นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 10,000-14,999 เหรียญอเมริกันต่อปี สิ่งจูงใจของผู้ตอบแบบสอบถามให้เลือกรับปริญญาเอก ณ มหาวิทยาลัยแห่งนี้คือ เป็นมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในศูนย์กลางของสหรัฐ สะดวกในการได้รับความช่วยเหลือต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีทุนการศึกษาให้ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการรวมคะแนนทดสอบต่าง ๆ เขากับคะแนนสอบและแถมเจดีช และให้ถือเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนในระดับปริญญาเอก

บูธ² ได้ทำการวิจัยติดตามผลผู้สำเร็จปริญญาเอก จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยจอร์เจีย เพื่อสำรวจการประกอบอาชีพและทัศนคติของผู้สำเร็จที่มีต่อสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จส่วนใหญ่ทำงานด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัย ผู้สำเร็จมีความพอใจในความรู้ด้านวิชาการ แต่เห็นว่ายังไม่ได้รับความรู้ด้านสังคมเท่าที่ควร และข้อเสนอให้ทางวิทยาลัยจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มากขึ้น

¹ Jefferson Vernon Davis, "A Follow-up survey of the Recipients of the Earned Doctor of Philosophy and the Doctor of Education Degrees Awarded of Mississippi University, MISSISSIPPI, 1893-1967," Dissertation Abstracts International, Vol. 31, No.1, July 1970, pp. 97A-98A.

² Edward McFarland Booth, "A Follow-up Study of Alumni Who Complete Doctoral Programs in the College of Education at The University of Georgia," Dissertation Abstracts International, Vol.31. No.12 (June 1971), p. 6446-A.

รีโนวิช¹ ได้ศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จปริญญาโท และปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยมาเวสต์ (Marquette University) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960-1970 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จปริญญาเอกทั้งหมดได้รับการบรรจุเข้าทำงานทางด้านการศึกษาและสิ่งพอใจในตำแหน่งหน้าที่ของตน ส่วนผู้บังคับบัญชาที่มีความเห็นว่าเป็นผลงานของผู้สำเร็จปริญญาเอกมีคุณภาพสูงกว่าผู้สำเร็จปริญญาโท

ไซเคเรส² ได้ทำการศึกษาค้นคว้าติดตามผลผู้สำเร็จปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาธุรกิจ การศึกษาของมหาวิทยาลัยอริโซนา ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ของผู้สำเร็จการศึกษาจะทำงานในสถาบันการศึกษาชั้นสูง และได้เงินเดือน 15,000-19,999 ดอลลาร์ต่อปี เหตุผลที่เขาศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้คือชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และการมีทุนให้แกผู้ที่เรียนดี และต้องการให้มีการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต และปรับปรุงการสัมมนาในวิชาที่เรียน ส่วนในระดับปริญญาโทพบว่า หลักสูตรระดับนี้ไม่ค่อยตอบสนองกับสภาพของผู้ที่จะต้องออกไปสอน ควรลดวิชาภาคบังคับและเพิ่มวิชาวิธีสอน อย่างไรก็ตามผู้จบหลักสูตรทั้งปริญญาเอกและปริญญาโท ส่วนใหญ่พอใจในหลักสูตรที่ศึกษา

จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ผ่าน ๆ มานั้น เป็นการติดตามผลการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ส่วนในสาขาจิตวิทยานั้นส่วนใหญ่ เป็นการศึกษานานาชาติในลักษณะของการสำรวจ มีใช้การศึกษาค้นคว้าถึงตัวอย่างคือ

¹ Dennis W. Renovich, "A Study of Graduates and the Graduate Programs in Educational Marquette University Base on the Follow-up Study of Its Graduates for Years 1960 to 1970" Dissertation Abstracts International, Vol. 32 (July, 1972) p. 174-A.

² McQueen, Childress, "A Follow-up Study of Professional Graduate Programs in Business Education Arizona State University" Dissertation Abstracts International, Vol. 37 (April, 1977) p. 5224-A.

ไวลด์แมนและไวลด์แมน¹ (Wildman and Wildman) ได้ทำการสำรวจการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาคลินิกในสหรัฐอเมริกาในปี 1967 โดยส่งแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างไปตามสมาคมนักจิตวิทยาคลินิกของ APA สอบถามในเรื่องวิธีการรักษา การตรวจวินิจฉัย และปัญหาของวิชาชีพ พบว่า การรักษาส่วนใหญ่ใช้หลาย ๆ หน่ว้ปฏิบัติประกอบกัน วิธีการรักษามีทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล ส่วนมากเป็นการรักษารายบุคคลมากกว่าการตรวจวินิจฉัยโดยวิธีแบบทดสอบต่าง ๆ เทคนิคที่ใช้มากที่สุดคือการสัมภาษณ์ ส่วนปัญหาของวิชาชีพคือนักจิตวิทยาคลินิกมีโอกาสน้อยที่จะได้เป็นที่ปรึกษาและทำหน้าที่บริหารงานด้านการให้บริการ รวมทั้งตำแหน่งฐานะและการมีอำนาจบังคับบัญชาที่มีไม่มากนัก อย่างไรก็ตามไวลด์แมนและไวลด์แมนได้อภิปรายไว้ว่า การสำรวจของเขายังมีข้อบกพร่องอยู่มาก และข้อมูลที่ส่งกลับคืนมาเป็นเพียงร้อยละ 25 เท่านั้น

เวลเนอร์² (Wellner) ได้ทำการสำรวจบริการทางจิตวิทยาในโรงพยาบาลจิตเวชของรัฐ โดยการใช้แบบสอบถามพบว่า นักจิตวิทยาที่ทำงานเต็มเวลามีจำนวน 1,116 คน และที่ทำงานบางเวลาจำนวน 198 คน นักจิตวิทยาวุฒิปริญญาเอกมีจำนวนร้อยละ 46 ปริญญาโทมีจำนวนร้อยละ 44 ปริญญาตรีมีจำนวนร้อยละ 9 จำนวนนักจิตวิทยาในระดับปริญญาโทเพิ่มขึ้นในลักษณะสัมพันธ์กับขนาดของโรงพยาบาล นักจิตวิทยาวุฒิปริญญาเอก มีมากทั้งในโรงพยาบาลขนาดเล็กและขนาดใหญ่ งานที่นักจิตวิทยาต้องรับผิดชอบในลักษณะของผู้อำนวยการคือ งานทดสอบงานให้คำปรึกษา สอน วิจัย และงานบริหาร ผู้อำนวยการมีความเห็นว่านักจิตวิทยาที่มีความสามารถพร้อม และงานของนักจิตวิทยาที่ประโยชน์ต่อคนไ้มาก จำนวนนักจิตวิทยาที่ต้องการได้แก่นักจิตวิทยาในระดับปริญญาเอก และปริญญาโท เป็นส่วนใหญ่

¹ R.W. Wildman, and R.W. Wildman L., "The Practice of Clinical Psychology in the United States," Journal of Clinical Psychology, 23 (1967), pp. 292-295.

² Alfred M. Wellner, "Survey of Psychological Services in State Mental Health," American Psychologist, 23 (1968) pp. 377-380.

เกทส์¹ (Cates) ได้รายงานอัตราความต้องการนักจิตวิทยาในการประชุม National Register of Scientific and Technical Personnel ปี ค.ศ. 1968 โดยเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้กับผลการรายงานในปี 1966 พบว่า แท้เดิมจิตวิทยาสาขาต่าง ๆ (Subfield) จะถูกแบ่งแยกไปตามความสามารถตามหลักวิชาการ แต่ในปี 1968 นั้น จะมีการแบ่งแยกตามวิทยาการเฉพาะด้าน ซึ่งสัมพันธ์กับประเภทของการจ้าง จากการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้จำนวนนักจิตวิทยาลดลงเล็กน้อย แต่จิตวิทยาสาขาอื่นเพิ่มขึ้นจาก 1% เป็น 9% ร้อยละ 56 ของนักจิตวิทยาทั้งหมด ทำงานในสถานศึกษา ทุกระดับและทุกประเภท นักจิตวิทยาใช้เวลาส่วนใหญ่ในการสอน ติดตามผลการให้คำปรึกษา และวิจัย ตามลำดับ ส่วนรายได้ในแต่ละสาขาวิชาที่มีอัตราการเพิ่มของรายได้คิดเป็นร้อยละ 15

นอร์ตัน² (Norton) ได้ทำการสำรวจนักจิตวิทยาในประเทศแคนาดา ที่ทำหน้าที่ให้บริการแก่ใจ พบว่าส่วนใหญ่ผู้ที่ทำหน้าที่นี้มีวุฒิปริญญาโทที่ได้รับการศึกษาสำหรับทำงานด้านนี้ โดยเฉพาะ ส่วนนักจิตวิทยาระดับปริญญาตรีจะเป็นเพียงผู้ช่วย ส่วนใหญ่ให้บริการกับผู้ป่วยมากกว่าเยาวชน นักจิตวิทยาใช้เวลาร้อยละ 48 ในการทดสอบและเขียนรายงาน ร้อยละ 30 ในการรักษาแก่ใจ ร้อยละ 13 ในการสอนและอบรมนักศึกษา ร้อยละ 8 ใช้ในการทำงานวิจัย

¹ Judith Cates, "Psychology's Manpower," American Psychologist 25 (1970), pp. 254-263.

² W.A. Norton, "Psychologist in Canadian Corrections," Psychological Abstract. 47 (1972), Abst. No. 11180.

ส่วนการวิจัยภายในประเทศเกี่ยวกับจิตวิทยานี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าความต้องการกำลังคนทางจิตวิทยาในสถาบันการศึกษาและสถาบันจิตเวช จากการศึกษาของ อัญญา เวสารัม¹ ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการนักจิตวิทยาในสถาบันการศึกษาในปี พ.ศ. 2518 ได้ส่งแบบสอบถามไปยังสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า งานที่นักจิตวิทยาปฏิบัติในสถานศึกษา คือ งานให้คำปรึกษาแนะแนวงานสอนวิชาทางจิตวิทยา และงานสอนวิชาอื่น ๆ รวมทั้งงานประเภทอื่น ๆ อีกด้วย

งานที่ต้องการใช้นักจิตวิทยาคืองานให้คำปรึกษาแนะแนว ซึ่งเป็นที่ต้องการของสถาบันการศึกษาทุกระดับ จำนวนนักจิตวิทยาที่ต้องการเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะแนวในสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 2,189 คน จำนวนนักจิตวิทยาที่ต้องการเพื่อทำหน้าที่สอนวิชาทางจิตวิทยาในระดับมหาวิทยาลัย 34 คน ระดับวิทยาลัย 262 คน

วรณัฐ เหล่าदार² ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการนักจิตวิทยาคลินิกในสถาบันจิตเวชและสุขภาพจิต ผลการวิจัยพบว่า นักจิตวิทยาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลจิตเวช โรงพยาบาลประสาท และโรงพยาบาลปัญญาอ่อน ปฏิบัติงานตรวจทางจิตวิทยา งานรักษา งานวิจัย งานสอน และงานป้องกัน นักจิตวิทยาในหน่วยงานสุขภาพจิตปฏิบัติงานตรวจทางจิตวิทยา งานรักษา งานป้องกัน และให้ความรู้เรื่องสุขภาพจิตแก่ชุมชน งานสอน และงานวิจัย งานที่ใช้เวลาปฏิบัติงานมากที่สุดคือ งานตรวจทางจิตวิทยารวมกับงานรักษา ความรู้ความสามารถในระดับปริญญาตรี ยังไม่พร้อมสำหรับการเป็นนักจิตวิทยาคลินิก ควรเพิ่มหลักสูตรการฝึกภาคปฏิบัติให้มากขึ้น มีการศึกษาเพิ่มเติมในระดับหลังปริญญาในรูปของนักจิตวิทยาฝึกหัด หรือเปิดการศึกษาในระดับ

¹ อัญญา เวสารัม, "ความต้องการนักจิตวิทยาในสถาบันการศึกษา" วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518.

² วรณัฐ เหล่าदार, "ความต้องการนักจิตวิทยาคลินิกในสถาบันจิตเวชและสุขภาพจิต."

ปริญญาโทสาขาจิตวิทยาคลินิก จำนวนนักจิตวิทยาที่ต้องการในโครงการคุณภาพชีวิตในระยะ 5 ปี
รวมทั้งสิ้น 135 คน

จากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบ จะเห็นได้ว่าการวิจัยส่วนใหญ่ได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยโดย
การใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ข้อมูลที่ได้อาจได้จากผู้สำเร็จการศึกษาโดยตรง
หรือจากผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จการศึกษา เบอร์ดีและคณะ¹ (Berdie
and Others) ได้เสนอแนะวิธีการดำเนินการศึกษาคิดตามผลไว้ว่า ควรมีการตั้งคณะกรรมการ
การบริหารประชุมถึงความสำคัญในการศึกษาคิดตามผล โดยตั้งวัตถุประสงค์สถานศึกษาจะได้รับ
วัตถุประสงค์การดำเนินการศึกษาคิดตามผล ข้อมูลที่เก็บได้ควรจะได้จากผู้สำเร็จการศึกษา และ
ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย และผู้ช่วยบริหารวิเคราะห์ผลจะต้องมีความเชื่อถือได้

โดยเหตุที่ประเทศไทยได้มีการลงทุนจัดการศึกษาสาขาจิตวิทยาในระดับมหาวิทยาลัย
เป็นเวลานาน ได้ผลิตนักจิตวิทยาออกมารับใช้สังคมแล้วเป็นจำนวนมาก โดยมีได้มีการศึกษาคิด
ตามผลการศึกษานางคานาจิตวิทยามากจนเลย

จากการเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาคิดตามผลจึงได้กล่าวนำมาแล้วเบื้องต้น ผู้วิจัย
จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยศึกษาคิดตามผล มหาวิทยาลัยจิตวิทยา โดยมีตัวแปรที่สำคัญใน
การศึกษาคิดตามผลครั้งนี้คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยจิตวิทยา ซึ่งได้จากการ
ประเมินผลโดยตัวมหาวิทยาลัยและผู้บังคับบัญชา และข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การทำงานปัจจุบันของ
นักจิตวิทยา พร้อมทั้งขอเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรจิตวิทยาระดับมหาวิทยาลัย และปัญหาต่าง ๆ
ในการปฏิบัติงาน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเห็นแนวทางในการลงทุนผลิตนักจิตวิทยาต่อไป

¹ Ralph F. Berdie and Others, Testing in Guidance and Counseling
(New York : McGraw-Hill Book Co., 1963) pp. 151-156.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพปัจจุบันของมหานิติศาสตราจารย์วิชา
2. เพื่อเปรียบเทียบการประเมินผลการปฏิบัติงานของมหานิติศาสตราจารย์วิชาจากการประเมินผลตนเอง และจากการประเมินผลของผู้อื่นกับข้อมูลของมหานิติศาสตราจารย์วิชา
3. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ความเห็นและข้อเสนอแนะของมหานิติศาสตราจารย์วิชา ต่อการศึกษาระดับมหานิติศาสตราจารย์วิชา ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับไปจากสถานศึกษาในด้าน
 - 3.1 การให้ความรู้ความเข้าใจทางวิชาการ
 - 3.2 การฝึกงาน (Practicum) และการเตรียมตัวด้านอาชีพ
 - 3.3 การให้ความรู้และประสบการณ์ในการวิจัย
 - 3.4 ปัญหาในการปฏิบัติงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาติดตามผลของมหานิติศาสตราจารย์วิชา เฉพาะในสถานภาพปัจจุบันเกี่ยวกับ สถานะทางงาน ลักษณะงาน ความก้าวหน้าทางงานอาชีพ ความก้าวหน้าทางวิชาการ ปัญหาในการปฏิบัติงาน และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของมหานิติศาสตราจารย์วิชา
2. มหานิติศาสตราจารย์วิชา ที่ใช้ในการวิจัยคือ มหานิติศาสตราจารย์วิชาสาขาวิชาทั้งหมด การศึกษาสังคม การศึกษากฎหมาย และสาขาการแนะแนว รวม 21 รุ่น ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และมหานิติศาสตราจารย์วิชาการศึกษาและการแนะแนว จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวม 14 รุ่น เป็นมหานิติศาสตราจารย์ที่ยังมีชีวิตอยู่ และประกอบอาชีพภายในประเทศจำนวน 468 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่ามหานิติศาสตราจารย์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ และมุ่งเน้นกับข้อมูลของมหานิติศาสตราจารย์ ให้ความสำคัญในการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องเชื่อถือได้

ความจำกัดของการวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ รวบรวมจากแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ (Mail-questionnaire) ผลการวิจัยซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นขึ้นอยู่กับความจริงใจของผู้ตอบ
2. การย้ายที่อยู่และที่ทำงาน ของตัวอย่างประชากร ที่อยู่ในขอบข่ายการวิจัยบางกลุ่ม ทำให้เมื่อปสรรคในการติดต่อเก็บข้อมูล

จำกัดความ

นิยามจิตวิทยา หมายถึงผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาจิตวิทยาแผนกการจิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาสังคม และการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2505-2520 รวม 21 รุ่น และหมายถึงผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ในสาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2507-2520 จำนวน 14 รุ่น

ตำแหน่งระดับบริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำงานในหน่วยงานในระดับหัวหน้างาน หรือผู้ที่ทำงานในสถานศึกษาในระดับหัวหน้าแผนก หัวหน้าภาค หัวหน้าสถานศึกษา พร้อมทั้ง ผู้ช่วย หรือรองหัวหน้า

ตำแหน่งระดับปฏิบัติการ หมายถึง ผู้ที่ทำงานในหน่วยงาน หรือสถานศึกษาต่าง ๆ โดยมิได้มีตำแหน่งระดับบริหาร

ตำแหน่งทางวิชาการ หมายถึง ตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์

ความก้าวหน้าทางอาชีพ หมายถึง ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน จากระดับปฏิบัติการ เป็นระดับบริหาร และรวมทั้งความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการ

ความก้าวหน้าทางคานวิชาการหมายถึง ผู้ที่สามารถผลิตผลงานทางวิชาการภายหลังสำเร็จการศึกษาชั้นมหาบัณฑิต เช่น งานวิจัย งานเขียนบทความ งานเขียนตำรา เอกสาร และ ผู้ที่ศึกษาหรืออบรมต่อจากชั้นมหาบัณฑิต

การในความสามารถทางคานวิชาการหมายถึง หลักสูตรทางคานวิชาการต่างๆ ตามสาขาวิชาเอก มีทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดให้ใน ขณะที่กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่

การฝึกงาน (Practicum) และการเตรียมตัวคานวิชาชีพ หมายถึง การลงมือฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับคานวิชาชีพ ตามสาขาที่มหาบัณฑิตจิตวิทยาศึกษาอยู่ทั้งในและนอกสถานที่ รวมถึงการดูงานต่าง ๆ นอกสถานที่

การให้ความรู้และประสบการณ์ในการวิจัย หมายถึง การได้รับความรู้ทางคานเหตุนี้เกี่ยวกับการวิจัยต่าง ๆ และการได้ฝึกปฏิบัติทำวิจัยด้วยตนเองในขณะที่มหาบัณฑิตจิตวิทยา กำลังศึกษาอยู่ ตามสถานที่ที่ตนสังกัด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของนักจิตวิทยา ที่สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการประเมินผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยาจากการประเมินตนเอง และจากการประเมินผลของผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิต
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการปฏิบัติงานคานการเรียนการสอนทางจิตวิทยา
4. เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาหาทางแก้ปัญหาและขจัดความสูญเสียเปล่าในการลงทุนทางการศึกษาของประเท.